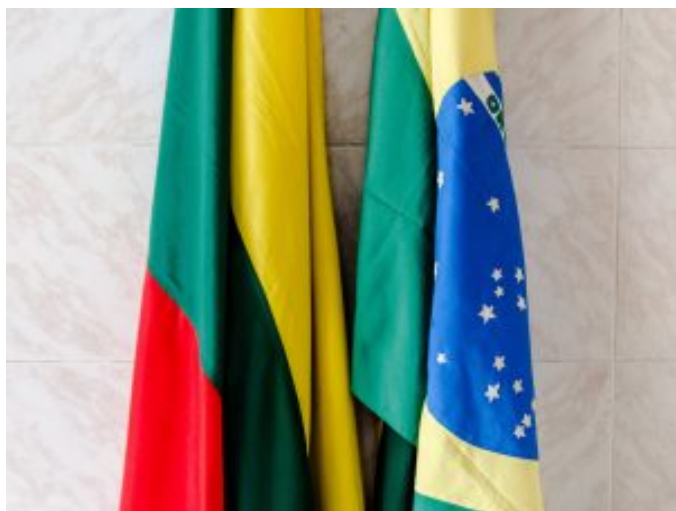

„Mes ir kaip knygnešiai, ir kaip politinė partija“

Živilė Miežytė

2015 metais San Paule pradėjo veikti lituanistinė mokykla „Vilnis“. Lietuvių kalbos pamokų čia būta ir anksčiau, tačiau jau kurį laiką veikla buvo sustojusi ir mokytis lietuvių kalbos San Paule nebuvo galimybių. Vėl vykstančias pamokas lanko ne tik lietuvių kilmės žmonės, bet ir brazilai, norintys išmokti lietuvių kalbos.

Viena mokyklos įkūrėjų Rūta Meškauskienė pasakoja, kad mokyklos atidarymas susijęs su konsulato perkėlimu į San Paulą. Jau kurį laiką San Paule buvo jaučiamas susidomėjimas, atsirandantis poreikis mokytis lietuvių kalbos – žmonės keliauja į Lietuvą norėdami susipažinti su gimininėmis ar pažinti senelių kraštą, stengiasi kiek pramokti,

truputį susikalbėti lietuviškai. San Paulo Lietuvių Bendruomenė – daugiausia trečios ar ketvirtos kartos lietuviai, tad kalbančių lietuviškai čia nėra daug. Tačiau lietuviškų ženklų čia ne vienas: ir namų bendrija „Kaunas“, ir lietuviškas baras „Vito“ ir lietuvių bažnyčia, kurioje vyksta lietuviškos mišios, ir šokių kolektyvai „Rambynas“ ir „Nemunas“.

San Paulo lietuvių istorijos gausiausiai prirašyti puslapiai – trečiajame 20 a. dešimtmetyje, kai atvyko didžioji dalis išeivių. Lietuvių atvyksta ir šiomis dienomis, tačiau nedaug ir, kaip juokauja Rūta, dabar lietuviai į Braziliją

nebevyksta dėl ekonominių priežasčių, nebent dėl meilės. Rūta į Braziliją atvyko 2013 metais, susipažinusi su lietuvių kilmės brazilu. Jos vyras taip pat visuomet norėjo puoselėti lietuvių kalbą, pats puikiai kalbėjo lietuviškai, o ir jo mama buvo lietuvių kalbos mokytoja, tad lietuvių kalbos mokymo idėja šeimai visada buvo artima. Įsteigus konsulatą, Rūtos ir jos vyro sumanymas buvo įvykdytas. Po vyro mirties Rūta tęsia mokyklos veiklą, o šiuo metu turi ir pastiprinimą iš Lietuvos – Rūtai talkina pagal Švietimo mainų paramos fondo programą praktiką čia atliekanti Vilniaus universiteto absolventė Miglė Stasiulionytė, baigusi klasikinės filologijos studijas.

Mokyklos veiklos pradžioje buvo sulaukta labai daug susidomėjimo – pamokas panoro lankyti beveik 90 žmonių. Tačiau, kaip pasakoja Rūta, pradinis entuziazmas neatlaikė lietuvių kalbos subtilybių: mokiniai keitėsi, vieni nustojo lankyti pamokas, kiti pradėjo iš naujo, o tokių, kurie vis dar tęsia mokslus nuo pat mokyklos atsiradimo pradžios, yra nedaug.

Rūta pasakoja, kad naujų mokinių visada pirmiausia paklausia, dėl kokių priežasčių nori mokytis lietuvių kalbos. Dažniausiai – tai noras susikalbėti su giminėmis Lietuvoje, pažinti savo šaknis. Dažnai, ypač vyresnio amžiaus žmonėms, ši veikla yra puikus laisvalaikio praleidimo būdas, taip pat ir proga susitikti. „Buvo ir toks atvejis, kai vienas mokinytis tiesiai šviesiai pasakė, kad nori turėti dvigubą pilietybę ir jaučiasi turįs bent truputį pramokti lietuviškai“, –

pasakoja Rūta. Miglė priduria, kad šis mokinys ne tik nori kalbėti lietuviškai, bet žino labai daug apie Lietuvą, jos istoriją, aktualijas – „kartais, net daugiau už mane“. San Paule praktiką atliekanti mergina džiaugiasi, kad su mokiniiais gana lengvai pavyksta užmegzti ryšį – ne tik mokyti lietuvių kalbos, bet ir dalintis mintimis apie Lietuvą, kultūrą, muziką. Kartais sunkumų kyla, kai Miglei neaišku, ar mokiniai tikrai supranta – mokiniai labai geranoriški ir stengiasi padėti mokytojoms sakydami, kad suprato temą, kad viskas aišku, bet, kaip paaiškėja vėliau, kartais taip elgiasi norėdami būti draugiški.

Tačiau ne tik lietuvių kilmės brazilai mokosi lietuvių kalbos. Miglė pasakoja, kad vienas jos mokinyš – aštuoniolikos metų jaunuolis, neturintis jokių giminystės ryšių su Lietuva, jau metus lanko pamokas. Internetu susidraugavęs su mergina iš Šilalės, vaikiną susidomėjo ir Lietuva, ir lietuvių kalba, norėtu vykti į Lietuvą studijuoti. Miglė džiaugiasi, kad jam puikiai sekasi ir jau gali visai neblogai susikalbėti. Kita brazilė mergina San Paule mokėsi lietuvių kalbos prieš išvykdamą į Lietuvą, kur pagal mokinių mainų programą gyveno ir lankė mokyklą Marijampolėje.

Rūta ir Miglė pasakoja, kad mokykla veikia įvairiose vietose – San Paulas milžiniškas miestas, jame gyvena 18 milijonų gyventojų, tad visus mokinius susirinkti į vieną vietą būtų labai sudėtinga. Tdėl buvo išradingai nuspręsta pamokas organizuoti keliose skirtingose vietose. Kaip juokauja Rūta, jiedvi su Migle lietuvių kalbą pristato, atveža į skirtingas San Paulo vietas: „Mes čia esame

beveik kaip savotiški knygnešiai, tik kad ne knygas, o žinias nešame“. Taigi pamokos vyksta ir konsulato patalpose, ir lietuvių bažnyčios parapijos salėje, ir Rūtos namuose. Per kalbos mokymąsi susipažįstama ir su lietuviška kultūra, ir su šių dienų aktualijomis, tačiau mokyklos veikla labiausiai orientuota į kalbą ir kalbėjimą – kalba ir priartina mokinius ir prie Lietuvos, ir prie pasaulio lietuvių bendruomenės.

Rūta, Lietuvoje buvusi rusų kalbos studijas mokytoja, turi kalbos mokymo patirties – pradėjus veikti lituanistei mokyklai tenka kas kartą išradingai planuoti pamokas, ieškoti įdomios medžiagos, prisitaikyti prie skirtingo mokinių lygio ir tempo. Tačiau tai nėra lengva: ir Brazilijoje, ir kitose neanglakalbėse šalyse kyla panašių problemų – daugiausia medžiagos, skirtos mokytis lietuvių kalbos užsieniečiams, yra paruošta anglų kalbos pagrindu, tad žmonėms iš Pietų Amerikos, nekalbantiems angliškai, tokia medžiaga nėra labai patogi naudoti. Taip pat labai trūksta šiuolaikinio lietuvių-portugalų kalbų žodyno. Miglė šiuo metu padeda atnaujinti jau esamą žodyną. Brazilijos lituanistinės mokyklos mokiniai taip pat pirmieji išbandė ir naują lietuvių kalbos mokymosi programą „*Let's be friends*“, kuri skirta mokymuisi nuotoliniu būdu, tačiau programa taip pat parengta anglų kalbos pagrindu, tad kol kas ją sėkmingiau naudojami tik geriau mokantys anglų kalbą mokiniai. Kaip sako Rūta, 18 milijonų gyventojų turinčiame mieste kartais nuotolinis mokymasis būtų labai pravartus. Vis dėlto mokytoja pastebi, kad geresnių rezultatų pavyksta pasiekti per kontaktines valandas, bendrus

susitikimus, kai mokytojai lengviau pastebėti mokinių reakcijas, kas buvo aišku, kas kelia abejonių, o mokiniui – paprasčiau paklausti.

Rūta pasakoja, kad stengiasi prakalbinti žmones, plėsti žodyną, tačiau be gramatikos žinių sunku būtų kažką padaryti, ir paaiškina: „Sunkiausia brazilams mokantis lietuvių kalbos yra linksniai. Pavyzdžiui, *Vilnius* ir *Vilniuje* gali atrodyti visai skirtingi žodžiai, kai nesupranti linksnių sistemos. Kartą taip ir buvo, mokinsys paklausė, koks miestas yra *Šiauliuose*, nes tai atrodo visiškai kitas žodis nei *Šiauliai*, kuriuos puikiausiai žinojo.“

Paklausta, kaip nepritrūksta iniciatyvos, Rūta pripažįsta, kad kartais ir pati savęs klausia, kodėl verta užsiimti šia veikla, – kaip pasakoja abi lituanistinės mokyklos „Vilnis“ mokytojos, kartais į klasę mokiniai vėluoja, kartais jiedvi važiuoja į kitą miesto galą. Būna, kad pamokas trikdo ir kultūriniai skirtumai. Pavyzdžiui, Rūta pasakoja, kad vėluoti valandą Brazilijoje – nevėluoti. Tačiau į lietuvių pamokas Rūtos mokiniai jau išmoko ateiti laiku. „Kartais dėl kelių žmonių sugaišti visą dieną, bet kai pagalvoju – kol čia bus norinčių mokytis, tol, manau, pamokos vyks. Negalėčiau norintiems mokytis, net jei jų būtų du ar trys žmonės, pasakyti, kad man per mažai tiek žmonių, ir pamokų nebeorganizuoti“, – mintimis dalinasi Rūta. Taip pat mokytojos stengiasi prikviešti naujų žmonių, Miglė susitinka su jaunimu, kviečia prisijungti prie pamokų: Rūta juokauja, kad kartais tenka beveik agituoti stoti į „šitą lietuvių kalbos mokymosi partiją“. Pavyzdžiui, neseniai Miglė buvo

susitikusi su lietuvių bendruomenės jaunimu ir kvietė lankyti lietuvių kalbos pamokas: 2018 metais šokių kolektyvas „Rambynas“ ruošiasi vykti į Dainų ir šokių šventę, tad tai puiki motyvacija truputį pramokti lietuvių kalbos. Ir galbūt žmonėms, kurių pirmosios kalbos portugalų, ispanų, anglų ar rusų, lietuvių kalba bus ne tik vienintelė bendra kalba, bet ir vienijanti jungtis tarp daugybės kilometrų ir skirtingų kultūrų.

Lituanistinės mokyklos „Vilnis“ archyvo nuotraukos

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

